



Αθήνα, 2 Ιουνίου 2022

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς την Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΘΕΜΑ: Αναγκαία η άμεση λήψη μέτρων για την πλήρη προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών μετά το πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη για τον Κανονισμό του Κολλεγίου Αθηνών

Σύμφωνα με δημοσίευμα (31/5/2022) της ειδησεογραφικής ιστοσελίδας «NEWS 247» με τίτλο «**Κολλέγιο Αθηνών: Γνωμοδότηση - κόλαφος από τον Συνήγορο του Πολίτη για τον κανονισμό περί παρενόχλησεων - Κίνδυνος εκφοβισμού των θυμάτων**», κατόπιν ρεπορτάζ του δημοσιογράφου Νίκου Γιαννόπουλου, ο Συνήγορος του Πολίτη – και ειδικότερα η Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού – αφού εξέτασε αναφορά σχετικά με τον «Κανονισμό πρόληψης και αντιμετώπισης περιστατικών παρενόχλησης και σεξουαλικής παρενόχλησης» 2021-2022 του Κολλεγίου Αθηνών καταλήγει σε μια σειρά σοβαρότατων συμπερασμάτων και επισημάνσεων και συγκεκριμένα:

α) ότι διάφορα χωρία του Κανονισμού του Κολλεγίου, λόγω της διατυπώσεώς τους, μπορεί να εκληφθούν ως "διάθεση συγκάλυψης και μη συμμόρφωσης σε υποχρεώσεις που απορρέουν από την ισχύουσα νομοθεσία". Ειδικότερα, αναφέρεται ότι στην "Ενότητα VII του Κανονισμού αναφέρεται ότι "πρόκειται για διαδικασία κατάλληλη κυρίως όταν ο καταγγέλλων παρενόχληση ή σεξουαλική παρενόχληση και ο καταγγελλόμενος έχουν συνεχή ή συχνή επαφή και για το λόγο αυτό ο καταγγέλλων επιθυμεί να αντιμετωπίσει την παρενόχληση ή σεξουαλική παρενόχληση ανεπίσημα για να αποκατασταθεί μία θετική, αρμονική σχέση μεταξύ τους". Επ' αυτού η Συνήγορος επισημαίνει ότι υπάρχει ανάγκη να **"επανεξετασθεί η διατύπωση περί ανεπίσημης αντιμετώπισης καθώς υπάρχει έντονος κίνδυνος να ερμηνευθεί ως διάθεση συγκάλυψης και μη συμμόρφωσης σε υποχρεώσεις που απορρέουν από την ισχύουσα νομοθεσία"**.

β) ότι στο Κεφάλαιο με τίτλο «Εσωτερική Διαδικασία – Βήματα» του Κανονισμού προβλέπεται ότι το θύμα εκτός της προφορικής θα δίνει και γραπτή κατάθεση για τα καταγγελλόμενα περιστατικά, κάτι που δεν συνάδει με τα ισχύοντα σε διεθνές επίπεδο και αφετέρου συμβάλλει στην επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση του καταγγέλλοντος. Η Συνήγορος επισημαίνει ότι **"στο βήμα με αριθμό 4 αναφέρεται ότι το θύμα καλείται να**

αναφερθεί προφορικά και στη συνέχεια γραπτά στα περιστατικά που συνιστούν παρενόχληση. Επιπλέον πρέπει να τονιστεί ότι το παιδί έχει εκμυστηρευτεί όσα συνέβησαν σ' ένα άτομο που εμπιστεύτηκε, οπότε έχει υποβληθεί ήδη μία φορά στην πιεστική συνθήκη της αποκάλυψης πραγμάτων που κατά κανόνα το φέρνουν σε δύσκολη θέση και του δημιουργούν συναισθηματική φόρτιση" ενώ "ζητείται να εκθέσει εκ νέου όσα έχει περιγράψει χωρίς να έχει γίνει αξιολόγηση από το κατάλληλο προς τούτο όργανο του σχολείου, του εάν η φύση και η βαρύτητα των καταγγελλόμενων επιβάλλουν την άμεση ενημέρωση και ενεργοποίηση εξωτερικών φορέων, ώστε να μην υποβληθεί το παιδί στην επανάληψη και μάλιστα, στη συνέχεια, στο επαχθέστερο βήμα της γραπτής αποτύπωσης όσων υποστηρίζει".

Η γραπτή κατάθεση χαρακτηρίζεται ως **επαχθέστερο** μέτρο και σύμφωνα με τη Συνήγορο "φαίνεται να μην έχει ληφθεί υπόψη στην περιγραφή της διαδικασίας η ανάγκη αποτροπής της δευτερογενούς θυματοποίησης μέσω των επανειλημμένων καταθέσεων, ιδίως σε σχέση με σοβαρές παρενοχλήσεις, οπότε είναι πιθανό να ακολουθήσουν και επόμενες ακροάσεις/κλητεύσεις ενώπιον διαφορετικών σταδίων και οργάνων" λαμβάνοντας υπόψη ότι η μέθοδος που συνιστάται διεθνώς για την κατάθεση ανήλικων θυμάτων προβλέπει μία μοναδική προφορική κατάθεση που μαγνητοσκοπείται για κάθε μελλοντική χρήση ακριβώς για να αποφεύγεται "δευτερογενής θυματοποίηση".

Επιπροσθέτως, η Συνήγορος επισημαίνει ότι "η σχετική πρόβλεψη περί γραπτής κατάθεσης είναι πολύ πιθανό να λειτουργήσει αποτρεπτικά για το παιδί ιδίως σε σοβαρές περιπτώσεις παρενόχλησης" ενώ το γεγονός ότι για τους μάρτυρες του φερόμενου ως δράστη της κακοποίησης προβλέπεται δυνατότητα προφορικής μόνο εξέτασης "προκαλεί ερωτήματα ως προς το λόγο αυτής της διαφοροποίησης".

γ) ότι η πρόβλεψη του Κανονισμού κατά την οποία "οι ψευδώς καταγγέλλοντες οποιονδήποτε θα έχουν τις ανάλογες συνέπειες, τόσο για την ψευδή καταγγελία τους όσο και για την αναστάτωση που προκάλεσαν στη "Σχολική Κοινότητα" σύμφωνα με τη Συνήγορο "είναι πιθανό, ιδίως σε συνάρτηση -με την ιδιαίτερα τυπική "αποδεικτική" διαδικασία που περιγράφεται και την καταγραφή- **να λειτουργήσει ως απειλή, αποθαρρυντικά για μαθητή/τρια που έχει δεχθεί παρενόχληση.** Ο τελευταίος/α, λαμβάνοντας υπόψη ότι η παρενόχληση, ιδίως η σεξουαλική, **συχνότατα διαπράττεται χωρίς μάρτυρες,** είναι εύλογο να ανησυχεί ότι δεν θα είναι σε θέση να αποδείξει την αλήθεια των ισχυρισμών του/της ενώ θα είναι εκτεθειμένος/ή και στον κίνδυνο τιμωρίας στο σχολείο αλλά και ενδεχόμενης αναζήτησης ποινικών ευθυνών ή αντεκδίκησης από το καταγγελλέν πρόσωπο (πολύ περισσότερο λόγω του γραπτού χαρακτήρα της κατάθεσης)".

Στο ίδιο δημοσίευμα γίνεται αναφορά και σε **γνωμοδότηση της ειδικευμένης σε θέματα έμφυλης και σεξουαλικής βίας δικηγόρου Ιωάννας Στεντούμη,** η οποία καταλήγει στα ίδια συμπεράσματα, η οποία επισημαίνει μάλιστα και σε σημειολογικό επίπεδο την απουσία του θηλυκού γένους σε όλο το περιεχόμενο του Κανονισμού που υποτίθεται ότι επιδιώκει να αντιμετωπίσει τις διακρίσεις λόγω φύλου και την έμφυλη κακοποίηση. Κατά τη γνωμοδότηση αυτή η απαίτηση για γραπτή κατάθεση, «η οποία δεν συναντάται ούτε σε ποινική διαδικασία και ενώπιον των ανακριτικών αρχών, είναι ιδιαίτερα επιβαρυντική για την ψυχική υγεία του παιδιού και προκαλεί, μεταξύ άλλων, περαιτέρω ψυχικό στρες ενώ δεν λαμβάνει υπόψη του το γνωστικό του επίπεδο. Για

τους λόγους αυτούς δεν προκρίνεται από την ελληνική νομοθεσία ως τρόπος εξέτασης του ανηλίκου" ενώ "Είναι δε άξιο απορίας το γεγονός ότι οι μάρτυρες του δράστη έχουν την επιλογή να καταθέσουν προφορικά ή γραπτά». Σε ό,τι αφορά δε, την πρόβλεψη συνεπειών για τους καταγγέλλοντες εφόσον η καταγγελία τους αποδειχθεί ψευδής, τονίζει ότι "μία τέτοια αναφορά είναι τραυματική, στιγματιστική και αποτρεπτική για κάθε θύμα, είναι δε δεδομένο ότι εκλαμβάνεται από ένα παιδί ως απειλή. Η χρήση τέτοιων εννοιών καθιστά εχθρικό το σχολικό περιβάλλον σε κάθε καταγγελία" λαμβανομένου υπόψη ότι "στην πραγματικότητα πρόκειται για δυσσάποδεια περιστατικά κακοποίησης-ένα φαινόμενο ιδιαίτερα σύννηθες στα σεξουαλικής φύσεως αδικήματα".

Από όλα τα παραπάνω αναφερόμενα καθίσταται σαφές ότι το Κολλέγιο Αθηνών, που αποτελεί έναν από τους πιο γνωστούς και ισχυρούς ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς οργανισμούς στη χώρα, προχώρησε στην έκδοση ενός Κανονισμού που τιτλοφορείται «Κανονισμός πρόληψης και αντιμετώπισης περιστατικών παρενόχλησης και σεξουαλικής παρενόχλησης 2021-2022» με αντιεπιστημονικά κριτήρια, με προβλέψεις που αντίκεινται στη διεθνή, ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία, σε σημείο που ο Συνήγορος του Πολίτη διαπιστώνει **έντονο κίνδυνο να ερμηνευθεί ως διάθεση συγκάλυψης και μη συμμόρφωσης σε υποχρεώσεις που απορρέουν από την ισχύουσα νομοθεσία**. Και όλα αυτά, που αφορούν ένα μείζον ζήτημα της σχολικής κοινότητας, φαίνεται να πέρασαν απαρατήρητα από το Υπουργείο Παιδείας και τα αρμόδια όργανα.

Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες νομοθετικές προβλέψεις (ν. 47413/2020, άρθρο 4) **κάθε ιδιωτικό σχολείο** οφείλει να έχει έγγραφο Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας, ο οποίος ρυθμίζει την εσωτερική οργάνωση του σχολείου, τους όρους και τη διαδικασία υπό τους οποίους γίνονται δεκτοί και φοιτούν στο σχολείο οι μαθητές, καθώς και τις υποχρεώσεις των μαθητών και των γονέων ή κηδεμόνων αυτών. Ο Κανονισμός **κοινοποιείται** από τον Διευθυντή του ιδιωτικού σχολείου στον οικείο Διευθυντή Εκπαίδευσης, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να τον αναπέμψει μόνον σε περίπτωση αντίθεσης συγκεκριμένου όρου του Κανονισμού προς ρητή διάταξη νόμου. Ο συγκεκριμένος όρος και η διάταξη νόμου στην οποία προσκρούει αναφέρονται στην πράξη αναπομπής, η οποία κοινοποιείται στον Διευθυντή του ιδιωτικού σχολείου, εντός αποκλειστικής προθεσμίας εξήντα (60) ημερών. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, ο Κανονισμός θεωρείται ότι εγκρίθηκε. Αντίστοιχα, στο άρθρο 37 του ν. 4692/2020 για τα δημόσια σχολεία ορίζεται ότι **κάθε σχολική μονάδα** οφείλει από το σχολικό έτος 2020-2021 να έχει εγκεκριμένο εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, στον οποίο αναφέρονται τα θέματα σχετικά με τη λειτουργία της. **Ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας συντάσσεται ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή της σχολικής μονάδας και με τη συμμετοχή όλων των μελών του συλλόγου διδασκόντων, των μελών του διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, καθώς και εκπροσώπου του οικείου Δήμου. Στις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου συμμετέχει και το Προεδρείο του δεκαπενταμελούς μαθητικού συμβουλίου. Ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας εγκρίνεται από τον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου, ο οποίος έχει την παιδαγωγική ευθύνη της σχολικής μονάδας, καθώς και από τον Διευθυντή Εκπαίδευσης.**

Είναι προφανής η διαφοροποίηση στις ρυθμίσεις μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων σχολείων, ως προς τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας: στα δημόσια

σχολεία ο Κανονισμός συντάσσεται σε συνεργασία μεταξύ Διευθυντή, Συλλόγου Διδασκόντων, Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων και εκπροσώπου του Δήμου (στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δε, και με συμμετοχή των μαθητών) και εγκρίνεται από τον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου και τον Διευθυντή Εκπαίδευσης ενώ στα ιδιωτικά σχολεία - στα οποία δεν ορίζεται καμία συμμετοχή του συλλόγου διδασκόντων, καθώς και των γονέων και της μαθητικής κοινότητας - προβλέπεται η κοινοποίησή του από τον Διευθυντή του σχολείου στον Διευθυντή Εκπαίδευσης, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να τον αναπέμψει αποκλειστικά και μόνο όταν αντίκειται σε ρητή διάταξη νόμου. **Επισημαίνεται δε, ότι με το άρθρο 4 του ν. 4713/2020 τροποποιήθηκε η παρ. 1 του άρθρου 11 του ν. 682/1997, η οποία προέβλεπε έγκριση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας των ιδιωτικών σχολείων από τον (τότε) αρμόδιο Επιθεωρητή.**

Επειδή τα θέματα που αφορούν την παρενόχληση και τη σεξουαλική παρενόχληση εντός της σχολικής κοινότητας είναι μείζονος σημασίας όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, βάσει και της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, θεμελιώδης έννοια της οποίας είναι το «συμφέρον του παιδιού», είναι χαρακτηριστικό δε, ότι στην εθνική νομοθεσία για τις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας (ν. 3500/2006) προβλέπεται ρητή υποχρέωση των εκπαιδευτικών που διαπιστώνουν ή ενημερώνονται για περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας εις βάρος μαθητών και μαθητριών τους να ενημερώνουν άμεσα τον Διευθυντή της σχολικής μονάδας, ο οποίος με τη σειρά του υποχρεούται να αναφέρει την αξιόποινη πράξη στην Εισαγγελική ή πλησιέστερη Αστυνομική Αρχή.

Επειδή ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας και των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων συνδέεται άμεσα με τις διαδικασίες αξιολόγησης των σχολικών μονάδων και σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 4713/2020 οι δομές, το εκπαιδευτικό έργο και οι εκπαιδευτικοί των ιδιωτικών σχολείων αξιολογούνται **με ανάλογη εφαρμογή των κριτηρίων** για την αξιολόγηση των δομών, του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών **των δημόσιων σχολείων** και η συμπεριφορά μαθητών και μαθητριών (συμπεριλαμβανομένων των φαινομένων παραβατικής συμπεριφοράς) αποτελεί έναν από τους κεντρικούς άξονες του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας (ΥΑ με αριθμ. 13423/ΓΔ4/2021, ΦΕΚ Β' 491).

Επειδή τα ζητήματα που άπτονται της παρενόχλησης και σεξουαλικής παρενόχλησης εντός της σχολικής κοινότητας αποτελούν, κατά την έννοια του νόμου, μέρος του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας της σχολικής μονάδας.

Επειδή τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια αποτελούν μέρος του συστήματος Παιδείας και δεν είναι ούτε συνταγματικά ανεκτό οι υπηρεσίες τους να εκλαμβάνονται ως εμπορική δραστηριότητα και να λειτουργούν αποκλειστικά με τους «κανόνες της αγοράς».

Ερωτάται η αρμόδια Υπουργός:

- 1. Κοινοποιήθηκε ο «Κανονισμός πρόληψης και αντιμετώπισης περιστατικών παρενόχλησης και σεξουαλικής παρενόχλησης» του Κολλεγίου Αθηνών στον οικείο Διευθυντή Εκπαίδευσης κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 4713/2020 και αν ναι ποια**

τα αποτελέσματα του ελέγχου; Σε περίπτωση που δεν κοινοποιήθηκε αρμοδίως ο Κανονισμός, το περιεχόμενο του οποίου αποτελεί κατά τον νόμο μέρος του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας ποιες οι συνέπειες της έλλειψης κοινοποίησης;

2. Σε ποιες ενέργειες έχει ή πρόκειται να προβεί προκειμένου να διασφαλιστεί ο ενδεδειγμένος έλεγχος των Εσωτερικών Κανονισμών Λειτουργίας εν γένει των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων (είτε ενιαία είτε ως διακριτά έγγραφα που ρυθμίζουν θέματα που αφορούν την εσωτερική οργάνωση των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων/σχολικών μονάδων και μάλιστα μείζονος σημασίας όπως αυτό της αντιμετώπισης της παρενόχλησης και σεξουαλικής παρενόχλησης, τα οποία μάλιστα λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση των δομών και του εκπαιδευτικού έργου);
3. Προτίθεται να προβεί στην ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας προκειμένου οι Εσωτερικοί Κανονισμοί Λειτουργίας των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων να συντάσσονται και να εγκρίνονται με τις ίδιες διαδικασίες που ο νόμος ορίζει για τα δημόσια σχολεία προκειμένου να διασφαλίζεται απόλυτα η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και η εύρυθμη λειτουργία της σχολικής κοινότητας με όρους δημοκρατικούς και διαφανείς εκ των προτέρων και όχι να αναγκάζονται οι γονείς να απευθύνονται στις αρμόδιες αρχές, όπως έγινε στην περίπτωση του Κολλεγίου Αθηνών;

Οι ερωτώντες βουλευτές

Σκουρλέτης Παναγιώτης(Πάνος)
Φίλης Νίκος

Τζούφη Μερóπη

Αλεξιάδης Τρύφωνας

Αναγνωστοπούλου Σία

Αυλωνίτης Αλέξανδρος-Χρήστος

Γκιόλας Γιάννης

Δρίτσας Θεόδωρος

Ζουράρις Κωνσταντίνος

Κασιμάτη Νίνα

Καφαντάρη Χαρά

Μάλαμα Κυριακή

Μαμουλάκης Χάρης

Μάρκου Κώστας

Μουζάλας Γιάννης
Μωραΐτης Θάνος
Ξανθός Ανδρέας
Παπαδόπουλος Σάκης
Παπαηλιού Γεώργιος
Πέρκα Θεοπίστη(Πέτη)
Πούλου Γιώτα
Σκούφα Μπέττυ
Τσίπρας Γιώργος
Χρηστίδου Ραλλία